

Смичковська О. М. Тенденції сучасного пейзажу у творах художників Одеси // Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм : тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції (1-3 лют. 2019 р., м. Одеса) / коорд. проекту Д. О. Величко; упорядн. А. І. Носенко; ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». – Одеса : Астропринт, 2019. – С. 117 – 119.

Ключові слова: сучасний пейзаж, пленер, живопис, одеські художники

Анотація: висвітлено тенденції сучасного пейзажу у творах художників Одеси ХХ століття.

Смичковська Ольга Михайлівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», член Національної спілки художників України, м. Одеса, Україна

Тенденції сучасного пейзажу у творах художників Одеси

Ключові слова: сучасний пейзаж, пленер, живопис, одеські художники

Є багато жанрів, в яких художники втілюють свої пошуки, але пейзаж незмінно залишається життєво актуальною і привабливою темою і найкраще підтвердження цьому – небувалий розквіт пленерного пейзажного живопису у сучасній Одесі. Цьому сприяє, по-перше, розвиток руху Всеукраїнських та Міжнародних пленерів, починаючи з кінця 90-х років ХХ століття, які продовжують набирати силу і множитися. Пленерний пейзаж став способом спілкування художника з життям, з рідною природою, засобом гармонізації внутрішнього стану самого митця і глядача. Робота на пленері відрізняється тим, що в умовах обмеженого часу необхідно поєднати синтез почуттів, думок зі способами виконання, які дають відчуття правдивої передачі природи.

Головною ознакою і перевагою Одеської школи живопису є мальовничий початок, тонкі колористичні рішення, що завдячують традиції пленеру. Різниця творчих темпераментів, художніх манер не затьмарюють

головного, властивого усім одеським художникам: міцної ґрунтовної школи. Основні особливості сучасного пейзажного живопису Одеси, на наш погляд, – це прагнення до створення пейзажу як образу природи, різноманітність підходів його втілення на полотні, пошук нових технічних прийомів, експерименти у використанні сучасних матеріалів. Визначаючи характерні риси сучасного пейзажного живопису Одеси, також можна відзначити, що для однієї групи художників плернерний пейзаж є повністю закінченим твором, для інших – робота над пейзажем починається на плернері, а завершується в майстерні, де з великої кількості написаних етюдів художник відбирає потрібне і відкидає випадкове. Новаторство в живопису одеських майстрів виникло, перш за все, завдяки діяльності авангардистів (1914 – 1919 рр.), роботи яких вважаються творами світового рівня, а саме одеський авангард можна порівняти з кращими центрами модернізму – Мюнхеном і Парижем.

Говорячи про особливості одеської школи, можна виділити три головні риси – наявність традиції, яку пов'язують, головним чином, з плернеризмом і імпресіонізмом; «Переклички з французькою школою живопису»; «Живі відчуття від Одеси з її повітрям, виглядом і настроєм» (Ю. Єгоров). Настрій у картинах одеситів створюється, насамперед, перевагою виразних, гармонійних форм, втілених на полотні особливим південним колоритом. Одеську школу характеризує «ліричність драматизму», силу емоцій виражено не експресивно, а через найтонші тональні співвідношення, що йдуть від контрасту, перевага тонкощів, ніж яскравості. Кожен художник створює свою просторову модель, універсальною якістю якої є панорамність і тричастність: небо, море, земля. Виявлено також тенденцію до з'єднання станкового і монументального початку в картинах-пейзажах.

Одеська школа – це поєднання традиції і новаторства, реалістичної і, в той же час, експериментальної творчості, традицій південноросійської школи і авангарду, прагнення до свободи самовираження. Одеська живописна школа, як важлива складова мистецтва України, в період панування методу

соцреалізму зберігала досягнення європейської та національної живописної культури кінця XIX – початку XX ст. Для художників Одеси, на відміну від майстрів інших регіональних шкіл, проблема передачі світло-повітряного середовища в живопису завжди мала визначальне значення. В історію образотворчого мистецтва України живописна школа Одеси вписала визначні твори пленерного пейзажу, вільного від соціального навантаження, що дав можливість художникам проявляти індивідуальність і висловлювати душевний стан через сприйняття природи.